

Офіційний вісник України від 20.08.2004 р. – № 31.

6. **Чирва Р.** У світовому рейтингу Україна пасе задніх – Профспілкові вісті. – 8.07.2011. – С. 5 – 7.

УДК 631.152

ПРОБЛЕМА МОДЕРНІЗАЦІЇ АГРАРНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

В. С. Карпов., к. е. н., доц., А. О. Селезньова, студ.

Ключові слова: зміни стану галузі, грошові бар'єри, аграрний комплекс, відставання, цінні фактори

Постановка проблеми. Модернізація – удосконалення, оновлення об'єкта, приведення його у відповідність із новими вимогами і нормами, технічними умовами, показниками якості. Успішне проведення аграрної реформи має для реформування економіки України особливе, стратегічне значення. Від неї значною мірою залежить і розв'язання проблем стабільного забезпечення населення продовольством, економічної безпеки.

Аналіз публікації. Розглянуто економічні аспекти проблеми модернізації аграрного виробництва. Викладено пріоритетні напрямки переведення агропромислового комплексу на інноваційний шлях розвитку. Показано роль держави в сучасній аграрній економіці. Сформульовано основні завдання щодо прискорення формування інноваційних систем та їх ефективного функціонування – це розглянули у своїх працях В. Нечаєв, В. Попок, Н. Кравченко.

Метаю статті є розгляд перспектив та можливих складнощів у розвитку аграрного комплексу нашої країни.

Виклад матеріалу. Очевидно, що розглянутий комплекс має ключове значення у формуванні економіки країни, оскільки зростає зайнятість населення у сфері послуг, збільшується економічний стан країни.

Існують такі основні проблеми:

1) Формування нормативно-правової бази на сьогодні значно відстає від потреб регулювання нових відносин на селі. У відсутності згоди між основоположними законодавчими актами, насамперед новими редакціями Земельного та Цивільного кодексів, процес реформування неминуче набуває хаотичних, безсистемних і навіть асоціальних рис.

Прогалини в нормативно-правовій базі створюють передумови для поширення тіньової економіки та криміналізації економічної діяльності на селі. Зараз у «тіні» АПК обертається понад 8 млрд грн (для порівняння: у ПЕКу ця цифра перевищує 5 млрд грн).

2) Обмеженість бюджетного фінансування. Сьогодні законодавчо передбачено певні гарантії державної підтримки АПК. Державним бюджетом на 2011 рік на його підтримку (з урахуванням коштів на фінансування лізингу) виділено майже 20,3 млрд грн в 2012 р. – 24,5 млрд грн на 2013 планується 34 млрд грн, або 10,2 % видаткової частини. Однак зазначені обсяги бюджетного фінансування не відповідають реальним потребам напівзруйнованого аграрного сектора. Вони просто непорівнянні з обсягами підтримки, яка надається аграріям у найбільш розвинених країнах.

Особливу увагу слід звернути на обмеженість фінансової бази для розвитку інфраструктури села: у держбюджеті на 2011 рік цільове фінансування окремим рядком відповідних витрат не передбачене. Вкрай обмеженим є фінансування соціальної сфери села: у державному бюджеті на 2011 рік – лише 1,1 % від загального обсягу видатків на потреби АПК.

3) Цінові фактори. Лібералізація цін на аграрну продукцію суттєво знизила рівень збитковості аграрного виробництва: значна частина сільськогосподарських підприємств перетворилася на рентабельні, а загальна сума збитків у 2011 році зменшилася порівняно з 1999-м у 10 разів. Але негативним моментом стало досить різке зростання цін. Якість деяких видів української сільськогосподарської продукції залишається нижчою світових стандартів, унаслідок чого для них практично закриті найбільш сміливі ринки агропродукції. Все ще на стадії проектування механізм страхування ризиків в аграрному секторі, включаючи страхування врожаю та багаторічних насаджень, з компенсацією з Державного бюджету України частини витрат на обов'язкове страхування.

4) Зовнішньоекономічні фактори. Значний потенціал експорту ряду продуктів АПК використовується незначною мірою. Головна проблема – формування оптимальної структури вивозу, з орієнтацією на вивезення не сільськогосподарської сировини, а продукції харчової та переробної промисловості.

5) Соціальні фактори. Низький рівень життя, безробіття, падіння народжуваності тощо – все це стало відмітними ознаками нинішнього українського села. Аграрна реформа в тій формі, як вона реалізується, поки що не тільки не вирішила цих проблем, а навпаки – загострила їх. Так, наприклад, з 28 785 сільських поселень – 16 772 села не мають пошти; 3 775 сіл не мають торгових підприємств; 9 485 сіл не мають медпунктів; 13 756 сіл не мають шкіл; 420 сіл не мають джерел питної води; 240 сіл безлюдні; 5 095 сіл вимираючі і т. д.

6) Застаріла матеріально-технічна база, високий рівень фізичного та морального зносу основних виробничих фондів.

Висновок. Отже, на сьогодні в Україні рівень вжитих заходів до поліпшення аграрного становища бажає кращого. Потрібно передбачити, що власність на земельну ділянку сільськогосподарського призначення може обмежуватися законодавчо визначеними вимогами, включаючи:

а) заборону змінювати без дозволу держави форму і напрями використання земель;

б) обов'язок здійснювати заходи щодо збереження родючості ґрунтів, дотримуватися вимоги сівозміни.

в) зберегти мораторій на купівлю-продаж землі.

Увести обмеження на збільшення розміру земельних ділянок, які перебувають у приватній власності, визначивши граничний її розмір у 100 га (за винятком випадку придбання додаткових земельних ділянок у держави) – строком на п'ять років після прийняття нової редакції Земельного кодексу України. Це дасть можливість обмежити перерозподіл земельної власності на період створення необхідної законодавчої бази. Треба розробити програму створення в різних регіонах України сільськогосподарських технополісів та інноваційних центрів, у т. ч. із залученням іноземного капіталу, а також створення сприятливого інвестиційного капіталу для інвесторів – як вітчизняних, так і іноземних.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Кваша С. М.** Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в АПК України // Агроінком. – 2001. – № 7. – С. 53 – 58

2. **Кириленко В. В.** Економіка / В. В. Кириленко. – Тернопіль : Економічна думка, 2002. – 193 с.

3. Практикум по сельскохозйственным гидротехническим мелиорациям / Под ред. Е. С. Маркова. – М. : Агропромиздат, 1986. – 362 с.

УДК 330.111.62(477)

ПРОБЛЕМИ ОНОВЛЕННЯ ВІДНОСИН ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

В. Н. Хоменко, ст. викл., О. А. Калініна, студ.

Ключові слова: відносини власності, державна власність, приватна власність, приватизація, роздержавлення, монополізм, олігархічний тип привласнення, капіталістичний тип привласнення, соціалістичний тип привласнення, ринково-конкурентне привласнення, суспільно-регульоване привласнення, плуралізм відносин власності

Постановка проблеми. Як відомо, одним з базових інститутів будь-якої економічної системи суспільства є власність і будь-які докорінні зміни у цій системі розпочинаються з відповідних перетворень у відносинах власності. Тому, розглядаючи якісні аспекти модернізаційного процесу в Україні, неможливо оминати аналізу сучасного стану та проблем оновлення відносин власності.

Аналіз публікацій. Інституту власності присвячено чимало наукових праць, як зарубіжних, так і вітчизняних учених. Зокрема, в Україні найбільш плідно у цій царині працюють її провідні науковці: В. Базилевич, В. Будкін, А. Гальчинский, В. Геєць, А. Гриценко, В. Рибалкін, А. Чухно та інші. Центральним у їхніх дослідженнях стали проблеми